SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

08.12.2015

Lakivaliokunta

Viite Lakivaliokunnan lausuntopyyntö 4.12.2015

LAUSUNTO LAKIVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ 65/2015

Lakivaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa hallituksen esitykseen HE 65/2015 liittyen. Lausuntopyynnön mukaan lakivaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on pidetty ongelmallisena esityksessä ehdotettua ratkaisua siitä, että ulkomailla rekisteröityjä parisuhteita ei voi muuttaa ilmoituksella avioliitoksi. Huolena on ollut erityisesti perhe-eläkkeiden ja muiden parisuhteen kestoon perustuvien etuuksien menettäminen. Oikeusministeriö on todennut, että perhe-etuuksien säilyminen edellä mainituissa parisuhteen muutostilanteissa voitaisiin ottaa huomioon käsillä olevaa hallituksen esitystä täydentävää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä valmisteltaessa. Lakivaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa erityisesti siitä, voidaanko ja millä tavoin perhe-etuuksien säilyminen ottaa huomioon esitystä täydentävässä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä koskevassa esityksessä.

Lausuntopyynnön johdosta sosiaali- ja terveysministeriö toteaa seuraavaa:

Kansaneläke- ja työeläkejärjestelmässä leskeneläkeoikeus on joissain tilanteissa riippuvainen parisuhteen kestosta. Jos leskellä ei ole ollut yhteistä lasta edunjättäjän kanssa, 50 vuotta täyttäneellä leskellä on oikeus leskeneläkkeeseen, edellyttäen että avioliitto on jatkunut vähintään viisi vuotta ja se on solmittu ennen kuin leski oli täyttänyt 50 vuotta ja edunjättäjä 65 vuotta. Myös rekisteröidyssä parisuhteessa leskellä on oikeus leskeneläkkeeseen samoin edellytyksin.

Eläkelainsäädännössä ei ole erityisiä säännöksiä rekisteröidystä parisuhteesta, vaan rekisteröity parisuhde rinnastetaan avioliittoon rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain (950/2001) 8 §:n nojalla. Kyseisen säännöksen mukaan laissa tai asetuksessa olevaa säännöstä, joka koskee avioliittoa, sovelletaan myös rekisteröityyn parisuhteeseen, jollei toisin säädetä. Lisäksi laissa tai asetuksessa olevaa säännöstä, joka koskee aviopuolisoa, sovelletaan myös rekisteröidystä parisuhteesta annetussa laissa tarkoitetun parisuhteen osapuoleen, jollei toisin säädetä.

Myös muussa sosiaaliturvalainsäädännössä rekisteröity parisuhde rinnastetaan avioliittoon rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain mukaisesti. Sosiaaliturvajärjestelmässä lähtökohtana on, että avioliittona pidetään avioliittolain (234/1929) mukaista avioliittoa ja rekisteröitynä parisuhteena rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain mukaista parisuhdetta.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan rekisteröity parisuhde ei ole maailmanlaajuisesti yhtenäinen käsite eivätkä parisuhteen rekisteröinnin edellytykset ulkomailla kaikilta osin vastaa avioliiton esteiden tutkintaa Suomessa.

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

Jos perhe-etuuksien säilyminen parisuhteen muuttuessa rekisteröidystä parisuhteesta avioliitoksi pyrittäisiin ottamaan huomioon oikeusministeriön ehdottamalla tavalla muuttamalla sosiaaliturvalainsäädäntöä, siirtyisivät hallituksen esityksessä mainitut ongelmat sosiaaliturvan toimeenpanijoiden selvitettäväksi. Sosiaali- ja terveysministeriö ei pidä sosiaaliturvalainsäädännön muuttamista tältä osin mahdollisena.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että sosiaaliturvalainsäädäntöön ei tule lisätä muusta lainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä rekisteröidystä parisuhteesta tai avioliitosta. Nykytilanne, jossa rekisteröity parisuhde rinnastetaan rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain mukaisesti avioliittoon, on lainsäädännön yhdenmukaisuuden ja selkeyden kannalta perusteltu. Tarkoituksenmukaisin tapa turvata perhe-eläkkeiden säilyminen parisuhteen muutostilanteissa on tarkentaa lakia avioliittolain muuttamisesta siten, ettei katkoksia oikeudelliseen parisuhteeseen synny.

Osastopäällikön sijaisena,
Johtaja — Heli Backman

Hallitussihteeri — Inka Hassinen